

**ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 4 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2021 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: 7**

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνας, Πολιτεία 519b-d

Σωκράτης: Τί δε; Τόδε οὐκ εἰκός (ἐστὶ) ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, μήτε τοὺς ἀπαιδευτοὺς καὶ ἀπείρους ἀληθείας ἂν ἐπιτροπεῦσαι ποτε ἰκανῶς τὴν πόλιν μήτε τοὺς ἐωμένους διατρίβειν ἐν παιδείᾳ διὰ τέλους τοὺς μὲν ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἕνα σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ, οὗ στοχαζομένους δεῖ πράττειν ἅπαντα ἃ ἂν πράττωσιν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ τοὺς δὲ ὅτι οὐ πράξουσιν ἐκόντες εἶναι, ἠγούμενοι ζῶντες ἔτι ἀπφκίσθαι ἐν νήσοις μακάρων;

Γλαύκων: Ἀληθῆ, ἔφη.

Σωκράτης: Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν, εἶναι ἀναγκάσαι τὰς τέ βελτίστας φύσεις ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τὴν ἀγαθὴν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Γλαύκων: Τὸ ποῖον δὴ;

Σωκράτης: Τὸ καταμένειν αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καὶ μὴ ἐθέλειν καταβαίνειν πάλιν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.

Γλαύκων: Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χειρὸν ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;

Σωκράτης: Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἐν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντος εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελείας ἦν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὧσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπη ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

Γλαύκων: Ἀληθῆ, ἔφη· ἐπελαθόμην γάρ.

Σωκράτης: Σκέψαι τοίνυν, εἶπον, ὦ Γλαύκων, ὅτι οὐδ' ἀδικήσομεν τοὺς παρ' ἡμῖν φιλοσόφους γιγνομένους, ἀλλὰ δίκαια πρὸς αὐτοὺς ἐροῦμεν, προσαναγκάζοντες τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι τε καὶ φυλάττειν.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ

B1. Σε κάθε μία από τις διατυπώσεις που ακολουθούν να δώσετε το χαρακτηρισμό «**Σωστό**» ή «**Λάθος**», ανάλογα με το αν αποδίδουν το νόημα του κειμένου σωστά ή όχι. Να **αιτιολογήσετε** την απάντησή σας με συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο.

1. Οι άληθείας άπειροι είναι ακατάλληλοι να κυβερνήσουν την πολιτεία.
2. Οι άληθείας άπειροι νομίζουν ότι παρόλο που είναι ακόμα ζωντανοί έχουν εγκατασταθεί στα νησιά των Μακάρων.
3. Όσοι ασχολούνται με την παιδεία ως το τέλος της ζωής τους είναι κατάλληλοι να αναλάβουν την διακυβέρνηση πολιτείας.
4. Οι ιδρυτές της ιδεώδους πολιτείας είναι ο Σωκράτης και οι συνομιλητές του.
5. Ο φιλόσοφος οφείλει να γίνει πολιτικός.

Μονάδες 10

B2. Είναι γνωστό ότι ο Πλάτωνας απέδιδε μεγάλη σημασία στο ρόλο της παιδείας. Φαίνεται κάτι τέτοιο στο παρακάτω απόσπασμα «**Τί δε; ... σπουδαιότεραι.**»; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

B3. πειθοί τε καί ανάγκη: Σε ποια λειτουργία του νόμου αναφέρονται αυτά τα δύο μέσα; Αφού τα αναλύσετε, να δικαιολογήσετε τη χρήση βίας από το νόμο.

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

1. Ο Σωκράτης, όπως και οι σοφιστές, αναζητά την πρώτη, την αναλλοίωτη αλήθεια των πραγμάτων.
2. Ο Πλάτωνας στο έργο του «Κρίτων» παρουσιάζει τον Σωκράτη να εξηγεί πως η άδικη καταδίκη του δεν έπρεπε να χρησιμοποιηθεί ως

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ Γ' ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ' ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

δικαιολογία για να διαπράξει αδικία εναντίον των νόμων της πόλης του.

3. Ο Πλάτωνας πίστευε πως ο μύθος δεν μπορεί να οδηγήσει με ακρίβεια στη φιλοσοφική και επιστημονική γνώση.
4. Όταν ήταν νέος ο Πλάτωνας, ασχολήθηκε με την επική ποίηση.
5. Μετά το πεντηκοστό έτος της ηλικίας τους, κάποιοι από τους φιλοσόφους-παντελείς ανέρχονται στην τάξη των φιλοσόφων-βασιλέων.

Μονάδες 10

B5α. Να γράψετε σύνθετες λέξεις της νέας ελληνικής χρησιμοποιώντας για β' συνθετικό τις παρακάτω λέξεις του κειμένου (για κάθε λέξη της αρχαίας ελληνικής να γράψετε μια σύνθετη λέξη της νέας ελληνικής): **ἀληθείας, ικανῶς, πόλιν, ἔργον, πόνων, τιμῶν.** (μονάδες 6)

B5β. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της Α στήλης με τις ετυμολογικά συγγενείς τους από τη δεύτερη στήλη:

A	B
ιδεῖν	ανεκτικός
ποιόν	μετάβαση
μετέχειν	κάτοπτρο
ἀναβάντες	ποιοτικός

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

B6.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αφού μελετήσετε το παρακάτω μεταφρασμένο απόσπασμα από τα Πολιτικά του Αριστοτέλη και το κείμενο αναφοράς, να συγκρίνετε την έννοια του δικαίου στα πλαίσια του πολιτικού βίου, όπως αυτή παρουσιάζεται από τον Αριστοτέλη, τον Σωκράτη και τον Γλαύκωνα.

Αριστοτέλης, Πολιτικά Α 2, 15-16

Είναι φυσική λοιπόν η τάση του ανθρώπου να συνυπάρχει μαζί με άλλους σε μια τέτοια κοινωνία. Κι εκείνος όμως που πρώτος τη συγκρότησε, υπήρξε ένας από τους πιο μεγάλους ευεργέτες του ανθρώπου. Γιατί όπως ο άνθρωπος είναι το ανώτερο από όλα τα όντα όταν φτάνει στην τελειότητά του, έτσι όταν σπάζει τη σχέση του με τον νόμο και τη δικαιοσύνη γίνεται το χειρότερο από όλα. Δεν

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ Γ' ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ' ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

υπάρχει πιο ανυπόφορο και πιο ολέθριο πράγμα από την αδικία που διαθέτει όπλα. Ο άνθρωπος, από την άλλη, γεννιέται εφοδιασμένος από τη φύση με όπλα για να υπηρετήσει τη φρόνηση και την αρετή, που όμως μπορεί να τα χρησιμοποιήσει εξ ολοκλήρου και για αντίθετους σκοπούς. Γι' αυτό ο δίχως αρετή άνθρωπος είναι από όλα τα όντα το πιο ανόσιο και το πιο άγριο, το χειρότερο από όλα στις ερωτικές απολαύσεις και στις απολαύσεις του φαγητού. Η δικαιοσύνη είναι στοιχείο συστατικό της πόλης· είναι αυτό που συγκρατεί την τάξη στην πολιτική κοινωνία.

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΞΕΝΟΦΩΝ, ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑ

Στο έργο αυτό ο Ξενοφώντας αναφέρεται στην προσωπικότητα και τον βίο του Κύρου του Β' του Μεγάλου, βασιλιά των Περσών, τον οποίο θαύμαζε και τον θεωρούσε πρότυπο χρηστού βασιλιά. Αφού εξέφρασε αυτόν του τον θαυμασμό, ο Ξενοφώντας ανέτρεξε στα πρώτα χρόνια της ζωής του Κύρου. Έτσι του δόθηκε η ευκαιρία να περιγράψει το εκπαιδευτικό σύστημα των Περσών.

Οί μὲν δὴ παῖδες εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶντες διάγουσι μανθάνοντες δικαιοσύνην: καὶ λέγουσιν ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἔρχονται ὥσπερ παρ' ἡμῖν ὅτι γράμματα μαθησόμενοι. οἱ δ' ἄρχοντες αὐτῶν διατελοῦσι τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας δικάζοντες αὐτοῖς. γίγνεται γὰρ δὴ καὶ παισὶ πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ ἀνδράσιν ἐγκλήματα καὶ κλοπῆς καὶ ἀρπαγῆς καὶ βίας καὶ ἀπάτης καὶ κακολογίας καὶ ἄλλων οἴων δὴ εἰκός. Οὓς δ' ἂν γνῶσι τούτων τι ἀδικοῦντας, τιμωροῦνται. κολάζουσι δὲ καὶ ὃν ἂν ἀδίκως ἐγκαλοῦντα εὐρίσκωσι. δικάζουσι δὲ καὶ ἐγκλήματος οὗ ἕνεκα ἄνθρωποι μισοῦσι μὲν ἀλλήλους μάλιστα, δικάζονται δὲ ἥκιστα, ἀχαριστίας, καὶ ὃν ἂν γνῶσι δυνάμενον μὲν χάριν ἀποδιδόναι, μὴ ἀποδιδόντα δέ, κολάζουσι καὶ τοῦτον ἰσχυρῶς. [οἴονται γὰρ τοὺς ἀχαρίστους καὶ περὶ θεοὺς ἂν μάλιστα ἀμελῶς ἔχειν καὶ περὶ γονέας καὶ πατρίδα καὶ φίλους. **ἔπεσθαι** δὲ δοκεῖ μάλιστα τῇ ἀχαριστίᾳ ἢ ἀναισχυντίᾳ: καὶ γὰρ αὕτη μεγίστη δοκεῖ εἶναι ἐπὶ πάντα τὰ αἰσχρὰ **ἡγεμών**. Διδάσκουσι δὲ τοὺς παῖδας καὶ σωφροσύνην· **μέγα** δὲ συμβάλλεται εἰς τὸ μανθάνειν σωφρονεῖν αὐτοὺς ὅτι καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὀρῶσιν ἀνὰ **πᾶσαν** ἡμέραν σωφρόνως διάγοντας. διδάσκουσι δὲ αὐτοὺς καὶ πείθεσθαι **τοῖς ἄρχουσι**.] μέγα δὲ καὶ εἰς τοῦτο συμβάλλεται ὅτι ὀρῶσι τοὺς πρεσβυτέρους **πειθομένους** τοῖς ἄρχουσιν ἰσχυρῶς. διδάσκουσι δὲ καὶ ἐγκράτειαν γαστρὸς καὶ ποτοῦ· μέγα δὲ καὶ εἰς τοῦτο συμβάλλεται ὅτι ὀρῶσι τοὺς πρεσβυτέρους οὐ πρόσθεν ἀπιόντας γαστρὸς ἕνεκα πρὶν ἂν ἀφῶσιν οἱ ἄρχοντες, καὶ ὅτι οὐ παρὰ μητρὶ σιτοῦνται οἱ παῖδες, ἀλλὰ παρὰ τῷ διδασκάλῳ, ὅταν οἱ ἄρχοντες σημήνωσι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιο σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος που βρίσκεται μέσα σε αγκύλες: **οἴονται γὰρ τοὺς ἀχαρίστους πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσι.**

Μονάδες 10

Γ2. Ποιες αρετές διδάσκουν οι Πέρσες στα παιδιά τους και με ποιον τρόπο;

Μονάδες 10

Γ3α. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς και ονοματικούς τύπους (μονάδες $5 \times 0,8 = 4$):

τούτο: να γράψετε την αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος

χάριν: δοτική πληθυντικού

γονέας: κλητική ενικού

γαστρὸς: κλητική ενικού

μανθάνειν: απαρέμφατο Παρακειμένου στην ίδια φωνή

Γ3β. Αφού μεταφέρετε στο τετράδιο σας τον παρακάτω πίνακα, να συμπληρώσετε τους τύπους που σας ζητούνται: (μονάδες $8 \times 0,25 = 2$)

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
ἀδίκως		
		μεγίστη
αἰσχροῦ		
σωφρόνως		

Γ3γ. Στο απόσπασμα «Οἱ μὲν δὴ παῖδες εἰς τὰ διδασκαλεῖα ... ὥσπερ παρ' ἡμῖν ὅτι γράμματα μαθησόμενοι.»: να γράψετε το γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής Παρατατικού και Αορίστου Β' των ρημάτων που βρίσκονται στην ενεργητική φωνή. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

Γ4α. Να γίνει πλήρης συντακτική ανάλυση των υπογραμμισμένων όρων του κειμένου: **ἔπεσθαι, ἡγεμών, πᾶσαν, τοῖς ἄρχουσι, πειθομένους.**

(μονάδες 5)

ΑΡΧΗ 6ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ Γ' ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ' ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

Γ4β. Στο απόσπασμα «**καὶ λέγουσιν ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἔρχονται**» να αντικαταστήσετε την ειδική πρόταση με ισοδύναμη συντακτική μορφή.

(μονάδα 1)

Γ4γ. Στο παρακάτω απόσπασμα να βρεθεί (μονάδα 0,5) και να αναλυθεί το σύστοιχο αντικείμενο σε επιθετικό προσδιορισμό με ουσιαστικό (μονάδες 1,5): «**μέγα δὲ συμβάλλεται εἰς τὸ μανθάνειν σωφρονεῖν αὐτούς...**»

(μονάδες 2)

Γ4δ. Στο παρακάτω απόσπασμα να βρείτε αν η κύρια πρόταση είναι κρίσεως ή επιθυμίας (μονάδα 1) και να την μετατρέψετε έτσι ώστε να γίνει το άλλο είδος, χρησιμοποιώντας μία μόνο έγκλιση (μονάδα 1): «**Διδάσκουσι δὲ τοὺς παῖδας καὶ σωφροσύνην.**»

(μονάδες 2)

Μονάδες 10

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά σας στοιχεία. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 12.00 π.μ.

**ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ.
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**